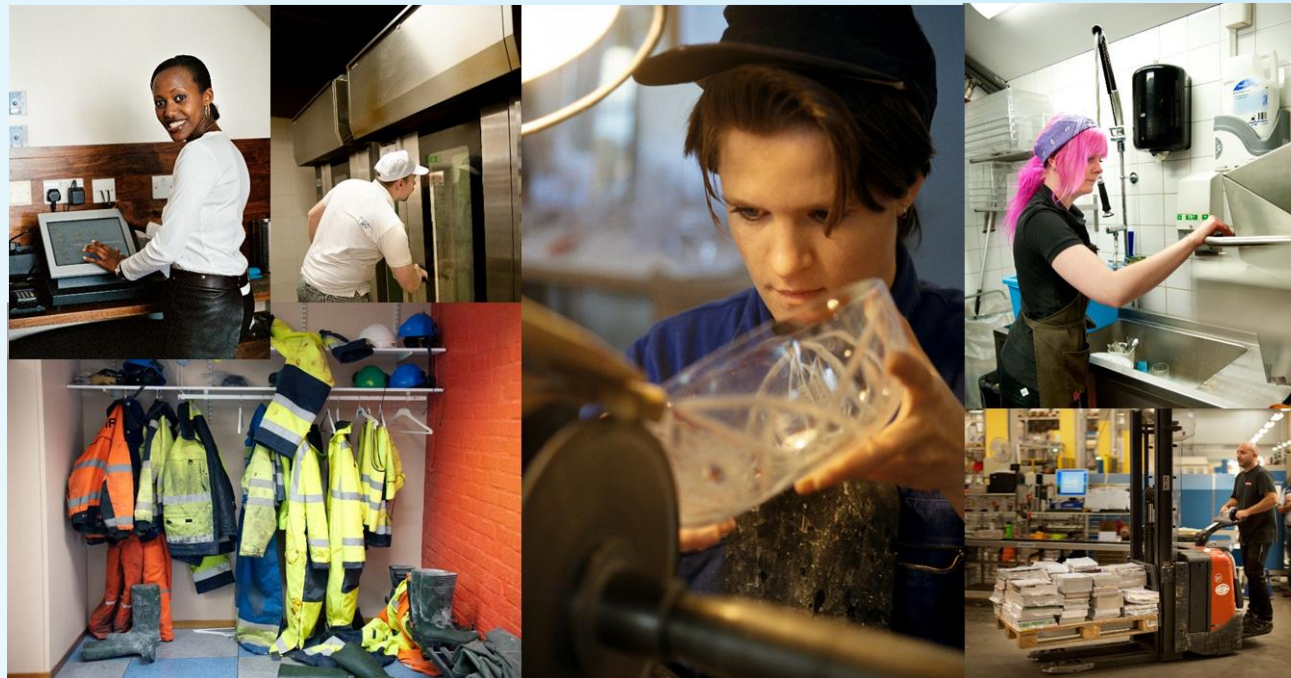

Arbetsmiljö vid upphandling - ett sunt konkurrensmedel

Bakgrund

” Osund konkurrens i arbetslivet är ett problem som både är omfattande och för med sig konsekvenser för enskilda arbetstagare, företag och samhället. Företag ska inte kunna konkurreras ut av andra som bryter mot lagar och regler.”

-Upphandling är en kritisk faktor.

Osund konkurrens

Företag som medvetet och systematiskt bryter mot olika myndigheters regelverk, för att skaffa sig orättvisa konkurrensfördelar gentemot sina konkurrenter.

- Inte redovisar företagsinkomst
- Inte följer arbetsrättsliga villkor (lön, semester, arbetstid)
- Inte anlitar personer med giltiga arbetstillstånd
- Inte bedriver systematiskt arbetsmiljöarbete
- Inte har rätt utbildning och kompetens för arbetet

Arbetsmiljöverkets arbete mot Osund konkurrens

Arbete i samverkan mellan Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket.

Tillsyn, information, metodutveckling, stödmaterial, undersökningar, etc

Fokus på

- Bygg
- Transport
- Gröna näringen
- Hotell & restaurang

Några sammanfattande undersökningsresultat

Svenska arbetsgivare:

- Runt var femte arbetsgivare anser att det är vanligt att arbetsgivare bryter mot arbetsmiljöregelverket
- Var fjärde arbetsgivare anser att det är vanligt att arbetsgivare låter sina anställda jobba för mycket övertid.
- 10 % svarar att det är vanligt att arbetsgivare har arbetstagare som inte har tillstånd att arbeta i Sverige
- 40 % bedömer att det är en låg risk att bli upptäckt om arbetsgivare låter arbetstagare arbeta för mycket övertid, betalar svarta löner, har arbetstagare som inte har tillstånd för att arbeta i Sverige eller bryter mot regler om arbetsmiljö.
- Var fjärde byggarbetsgivare och transportarbetsgivare anser att de har liten möjlighet att överleva utan att själva börja tumma på reglerna.

forts svenska arbetsgivare:

- 6 av 10 bedömer att okunskap, komplexa regler/svårt regelverk och papperskrångel/administrativ hantering har stor inverkan på att arbetsmiljön åsidosätts.
- Ca 35 % bedömer att ”det är lätt att komma undan med det/regelverket följs inte upp samt för att vinna affärer” har stor inverkan på att regler om arbetsmiljö åsidosätts.
- Störst problem upplevs sammanfattningsvis i transportbranschen, följt av byggbranschen.
- Arbetsgivare med färre anställda upplever överlag att det är vanligare med beteenden som leder till osund konkurrens och att det är svårare att vara konkurrenskraftig/överleva utan att bryta mot något regelverk.
- Knappt tre av fyra arbetsgivare har under de senaste tre åren inte fått några osunda uppdragserbjudanden. De vanligaste formerna av osunda uppdragserbjudanden skulle inneburi att låta arbetstagare arbeta för mycket övertid och bryta mot regler om arbetsmiljö.
- Det är knappt två av tre arbetsgivare som inte har haft någon kontakt med Arbetsmiljöverket under det senaste året. Den vanligaste formen av kontakt är besök på hemsidan, vilket drygt en av fem har gjort under det senaste året.

Arbetsmiljö vid upphandlingar

- Upphandlande organisationer formar i hög grad förutsättningarna för entreprenörers arbetsmiljö och arbetsmiljöarbete.
- Bristande hänsyn till eller kunskap om arbetsmiljöarbetets förutsättningar och hård konkurrens med priset som huvudsakligt urvalskriterium leder i alltför många fall till en dålig arbetsmiljö.
- Det saknas idag uttryckliga lagkrav för upphandlande organisationer att ta hänsyn till arbetsmiljön för dem som arbetar med upphandlade tjänster.
- Upphandling kan vara en kraftfull möjlighet att förebygga arbetsskador och ohälsa.

Kunskapsammanställning 2015:13

Upphandling och arbetsmiljö(arbete)

Hur kan olika aktörer bidra till arbetsmiljöstyrningen för tjänster som upphandlas?

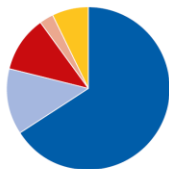

Stödmaterial

ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR

Vanligaste orsakerna till anmälda arbets-sjukdomar är belastningsergonomiska orsaker. Följt av fysikaliska samt sociala och organisatoriska orsaker. Dessa arbets-sjukdomar har inte nödvändigtvis lett till sjukfrånvaro.

"Jag har under många år dragit tunga pallar med pallyttare. Detta har gjort att jag idag har konstant värk i båda mina axlar."

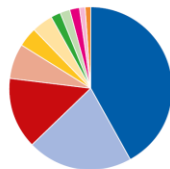

- Belastningsergonomiska orsaker
- Fysikaliska orsaker
- Sociala och organisatoriska orsaker
- Kemiska eller biologiska orsaker
- Övrigt, oklart

ANMÄLDA ALLVARLIGA TILLBUD

Den största andelen anmälda allvarliga tillbud för arbetstagare inom branschen gods- trafik är händelser med fordon inblandade. Följt av händelser som saknar en närmare beskrivning och därefter händelser som inträffar med fallande flygande föremål.

"Chauffören klossade inte sitt släp, och bromsen var i dåligt skick. Släpet rullade från kajen ner mot ett staket."

- Fordon
- Annan orsak
- Fallande/flygande föremål
- Maskin eller transportanordning
- Kemikalie
- Person föll
- Brand
- Explosion/sprängning
- Hot
- Elektricitet
- Rån

Att ställa krav på arbets- miljö vid upphandling

Råd och tips till dig som arbetar med upphandling av tjänster.

CHECKLISTA LEVERANTÖR – BRA ARBETSMILJÖ

Arbetsmiljöverket har tagit fram den här checklistan som ett stöd för dig som är beställare/upphandlare så att du kan främja företag med bra arbetsmiljö. Du kan skicka med den för att fyllas av leverantör vid avtalscheckande. Checklistan kan också användas som ett uppföljningsverktyg under uppdragstidens gång. Till exempel vid arbetsmiljöträffar med leverantör eller i samband med ställningstagande inför en förklaring av avtal. Fylld checklista kan också användas av leverantör för att visa för beställaren/upphandlaren att den bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Beskriv kortfattat ert arbetsmiljöarbete:

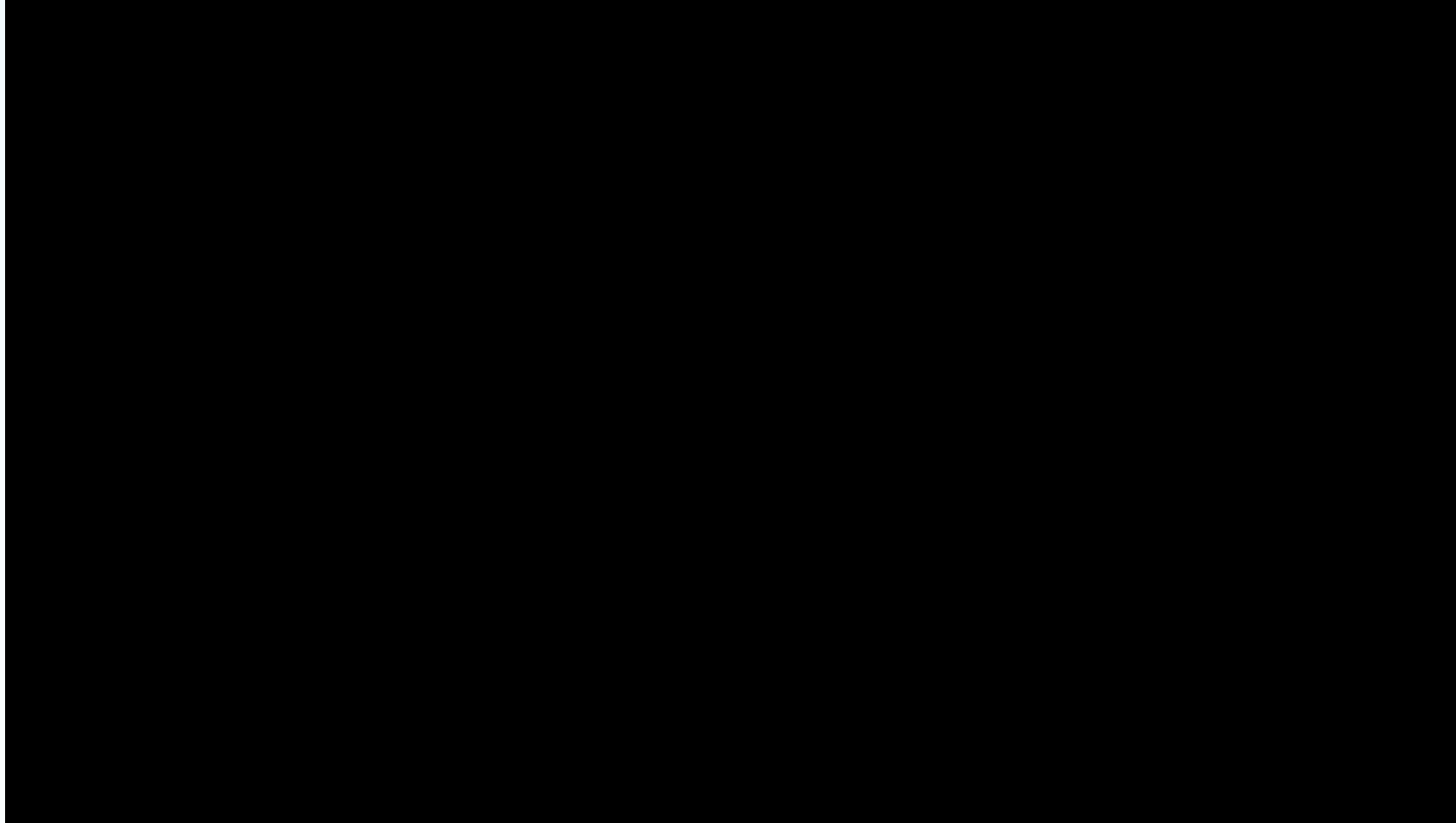
Frågeställning	Ja	Nej	Åtgärd/Handlingsplan	Kontroll vid arbetsmiljöträff
Vi har en arbetsmiljöpolicy				
Vi har fungerande rutiner för arbetsmiljöarbetet				
Vi fördelar arbetsuppgifter för att motverka hög arbetsbelastning				
Vi ger chefer/arbetstagare de kunskaper de behöver				
Vi undersöker arbetsmiljön regelbundet				
Vi riskbedömer alltid efter undersökning				
Vi åtgärdar de risker som framkommer				
De risker som inte kan åtgärdas direkt tidsanges i en handlingsplan				
Vi följer upp åtgärdade risker				
Vi utreder orsakerna till ohälsa, tillbud och olycksfall				
Vi har skyddsombud eller annan lokal arbetsstämmanrepresentant på arbetsplatsen				
Vi följer årligen upp vårt arbetsmiljöarbete				
Vi planerar förbättringar till nästkommande år/uppdrag				

Bransch – Godstrafik

Statistikunderlag om arbetsolyckor/arbets-sjukdomar/tillbud som kan vara till stöd när du upphandlar tjänster inom godstrafik.

Seminarier

Upphandling och arbetsmiljö inom Transport

- Osund konkurrens
- Olycksdrabbad bransch
- Högt antal dödsolyckor
- Inget beställaransvar av arbetsmiljö
- Identifierad åtgärd i regeringsuppdrag

Olyckor och arbetssjukdomar inom godstransport

- 36 dödsolyckor 2012-2016
 - Singelolyckor i trafik
 - Påkörningsolyckor och rasolyckor utanför trafik
- Arbetsskador beror oftast på:
 - Förlorad kontroll av fordon
 - Fallolyckor
 - Rasolyckor
- Arbetssjukdomar beror oftast på
 - Tunga lyft
 - Bristande belastningsergonomi
 - Buller
 - Hopp, klättring och fall

Kriteriebibliotek för arbetsmiljö?

- Ett strukturerat helhetskoncept med tydliga produkt- och tjänsteområden samt undergrupper
- All information samlad på ett ställe
- Kvalitetssäkrat av experter
- Effektivt, användarvänligt och enkelt stöd
- Öppet och tillgängligt
- Sökbart
- Kriterierna kan laddas ner kostnadsfritt
- Välbeprövat och fungerande koncept
- Upphandlingsmyndighetens databas/verktyg kan användas för krav inom arbetsmiljö

Tack för att ni lyssnade!

Vi finns på av.se och sociala medier som Facebook, Youtube mm

- <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbets-med-arbetsmiljon/upphandling-och-arbetsmiljo/>
 - <https://youtu.be/6YXvWJ1BhoU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=aShmjbxSPg>